
Podmínky učitelů jsou bídné...

Podmínky učitelů jsou bídné...

Cílem Týdne neklidu je razantním způsobem upozornit veřejnost a zejména politiky na katastrofální stav financování vysokého školství v České republice. O tomto tématu již bylo samozřejmě řečeno a napsáno mnoho. Dovoluji si přispět pohledem zahraničního pedagoga, který má možnost srovnání poměrů na amerických i českých univerzitách. Jsem odborným asistentem na katedře muzikologie na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Zavádějící argumenty

Často slyším názory žurnalistů a laiků nezasvěcených do problematiky o tom, že nejde ve skutečnosti o nedostatek peněz, nýbrž o „zkostratělé způsoby výuky, nevhodný systém známkování nebo arogantní či ledabýlý přístup vyučujících ke studentům“ (viz článek Lucie Tvarůžkové v časopise Týden, č. 11, 8. 3. 2004). Nutno přiznat, že na tom je něco pravdy, ale takové argumenty jsou zavádějící, neboť odvádějí pozornost od nejdůležitější věci: bez značných finančních injekcí se celkový stav měnit k lepšímu nemůže.

Podívejme se, jaké podmínky má vysokoškolský pedagog v Americe. Začínající odborný asistent v humanitním oboru má roční plat v rozmezí asi 35 000 až 50 000 USD a spoustu jiných výhod: mimo jiné zdravotní pojištění (v Americe si je jinak většinou platí sám zaměstnanec), zajištění na důchod a občasné roční placené volno k vědeckým účelům. Navíc je tam samozřejmě, že univerzita hradí cesty na odborné konference (i do zahraničí), členské poplatky v profesionálních asociacích a jiné výdaje potřebné k výzkumu a publikační činnosti.

Nyní srovnáme s poměry, které panují na české univerzitě. Nástupní plat českého odborného asistenta po letech usilovného studia se pohybuje pod celorepublikovým průměrem a stoupat může pouze velmi pozvolna, dle daných platových tabulek. Samozřejmě někteří pedagogové shánějí boční příjmy, aby se postarali o své existenční potřeby, ale je to opravdu v zájmu našich studentů, že jejich učitelé mají dvě, nebo dokonce tři zaměstnání? Neúctěšné podmínky mu navíc ještě ztěžuje naprosto nedostatečné materiální zázemí, které je nezbytné k vykonávání plnohodnotné vědecké činnosti.

Učení na vlastní náklady

Byl jsem překvapen, když jsem zde nastoupil, že katedry na českých univerzitách dostávají tak málo peněz i na nejzákladnější kancelářské potřeby, jako náplně a papír do tiskárny. Články a učebnice pro studenty musí pedagog někdy hradit z vlastní kapsy.

Je také nucen platit ze svého registrační poplatky na konference a na členství v odborných asociacích a za odborné časopisy. Nedostatek cítí i studenti: například fonotéka naší katedry postrádá i mnoho základních nahrávek potřebných k výuce (a valná většina z nich je jenom v jednom exempláři, a to ve formě LP desky). Tento rok naše katedra dostala na cesty do zahraničí pouhých 10 000 Kč. To by sotva pokrylo výdaje pro jednoho na jednu několikadenní konferenci v sousedním Rakousku, natož potřeby jedenácti pedagogů na celý rok 2004.

Když od platu odečteme všechny tyto náklady, zůstane pak žalostně málo na to, aby člověk mohl žít svou rodinu. Kde je potom motivace pro mladého odborného asistenta, aby se stal docentem a posléze profesorem v českém systému? Není proto divu, že řada mladých a schopných pedagogů odchází do lukrativnějších zaměstnání nebo do zahraničí. Podle studie konkurenceschopnosti The Global Competitiveness Report kromě Kanady nejvíce peněz (jako procento veřejných výdajů) investují do vysokého školství Dánsko, Finsko, Norsko, Švédsko, Spojené státy, Švýcarsko a Austrálie. Nepřekvapivě právě ekonomiky těchto států patří do první desítky žebříčku konkurenceschopnosti. Čísla mluví sama za sebe: nejvyspělejší státy dávají nejvíce peněz do vysokého školství. Tečka.

Přes všechny obtíže učím v České republice rád a budu svým českým kolegům držet palce, aby se co nejdříve dočkali potřebných změn.

Autor je muzikolog z USA a zahraniční pedagog působící v Olomouci